

Vojtech Jurčák

Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši
Katedra bezpečnosti a obrany

ASYMETRIA V MIEROVÝCH OPERÁCIÁCH**ABSTRACT**

The article describes the issue of asymmetry in peace operations and tasks necessary for the protection of peacekeepers in their activities. New asymmetric threats and asymmetric warfare requires tactical and technical changes. The paper describes SIMS (Smart Information for Mission Success) project (project of the European Defence Agency) that addresses current issues in the field of technical and tactical.

ÚVOD

Charakteristickým rysom súčasnej epochy ľudstva je globalizácia, ktorá zasahuje do politickej, ekonomickej, vedecko technickej, ale i sociálnej oblasti života spoločnosti a dynamicky ovplyvňuje jej vývoj. S existenciou ľudstva je neoddeliteľne spätá jeho bezpečnosť, ako jedna z významných potrieb človeka a bez zaistenia bezpečnosti nemôžeme hovoriť o jeho ďalšom rozvoji. V tejto súvislosti Volner (2005) uvádza, že ak si kladieme otázku, ako chceme a budeme zajtra žiť, nemôžeme sa vyhnúť ani otázke, či bude náš zajtrajšok bezpečný (bezpečnejší). Menej bezpečnejšia budúcnosť nemôže byť lepšia (progresívnejšia a humannejšia) ako prítomnosť. Preto je problém bezpečnosti trvale aktuálny a bude aktuálnym až do tých čias, kým sa ľudstvo nedostane do štádia trvale bezpečného sveta¹. Tieto myšlienky sa zdali byť aktuálne po páde bipolarity sveta predovšetkým tým, že hrozba ozbrojeného konfliktu (raketo-jadrová vojna) stratila svoje jasné kontúry a svet sa chcel uberať cestou mierovej spolupráce v rámci transformujúceho sa (politicky i ekonomicky) svetového politického systému. Realita je však iná, pribúdajú reálne bezpečnostné hrozby nevojenského charakteru a asymetrické hrozby.

1 Charakteristika asymetrických hrozieb

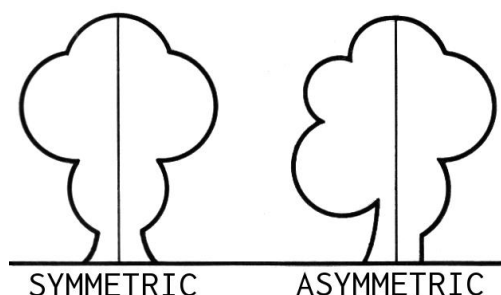
Samotné slovo *asymetria* má svoj pôvod tak, ako mnoho iných slov, v gréčtine. Je antonymom slova *symetria*, pričom vyjadruje nedostatok rovnosti, rovnakosti, pravidelnosti, či súmernosti. V Slovníku cudzích slov je tento pojem chápaný ako nesúmernosť, nedostatok symetrie, súmernosti, ale aj ako nerovnomernosť².

¹ VOLNER Š., *Nová teória bezpečnosti. Teoreticko-metodologické východiská*. Bratia Sabovci, s. r. o. Zvolen 2005. ISBN 80-89029-99-X. S. 7.

² Slovník cudzích slov (akademický). Druhé, doplnené a upravené vydanie. SPN, Bratislava 2005.

V slovenčine, Krátky slovník slovenského jazyka charakterizuje asymetriu slovom nesúmernosť³.

Prídavné meno **asymetrický** má svoj základ v podstatnom mene asymetria a predstavuje rôzne formy disproporcie, diferenciacie a nesúladu medzi dvoma, alebo viacerými stranami, napr. konfliktu. V angličtine, má slovo **asymmetric** význam: „not identical on both sides of a central line; unsymmetrical; lacking symmetry“. Aj v poľskom jazyku má slovo **asymetryczny** význam ako: „brak a. naruszenie symetrii“ **asymetryczny** niesymetryczny. Etym. -gr. *asymmetría* 'niewspółmierność; nieproporcjonalność'. Charakteristiku uvedeného slova asymetrický môžeme geometricky znázorniť podľa obrázka 1.

Obrázok 1 Geometrické vyjadrenie symetrie a asymetrie

Asymetria je v súčasnosti základným rysom kríz a konfliktov (predovšetkým teroristických činností, porušovania ľudských práv, falošnej demokracie). Rastúci význam asymetrie v konfliktoch viedol k potrebe hlbšie posudzovať asymetrické hrozby ako samostatné, špecifické oblasti hlavne pri pôsobení ozbrojených síl, ako účastníkov operácií na riešenie konfliktu a bude veľmi problematické sa asymetrickým hrozbám vyhnúť v akomkoľvek prostredí a akomkoľvek type operácií (či už vojenských alebo nevojenských). Oblasť asymetrie môžeme charakterizovať ako komplikovanú, ťažko predvídateľnú, s nejednoznačnou a neistou situáciou, s nedostatkom úplných a spoľahlivých informácií o vlastných i nepriateľských silách.

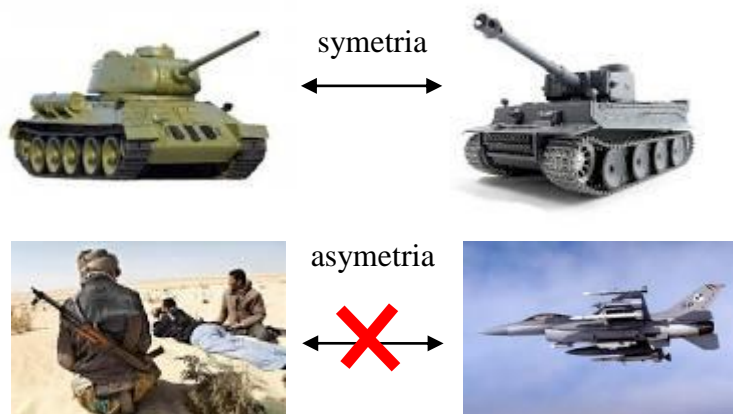
V oblasti vojenstva a bezpečnosti štátu predstavuje asymetria: jednať, organizovať a myslieť inak ako protivník s cieľom maximalizovať svoje vlastné výhody, využiť slabiny protivníka, dosiahnuť iniciatívu, alebo získať väčšiu slobodu konania.

Vojenská terminológia (vojenský terminologický slovník OS SR) hovorí, že asymetria predstavuje nesúmernosť, ktorá sa v oblasti zaistenia bezpečnosti prejavuje v počtoch, prostriedkoch (obrázok 2), schopnostiach a účinkoch, pričom vyjadruje významný rozdiel v dosahovaní cieľov bezpečnostných aktivít. Kolektív autorov predmetného slovníka dodáva, že dosiahnutie asymetrie je podstatou vojenského umenia a hlavným predpokladom víťazstva.

Z pohľadu vojenského je pojem asymetrický boj asi taký starý, ako vojny samé. Veľký vojenský vodca generál Sun-Tzu, ktorého môžeme familiárne nazývať za odborníka toho, čo dnes nazývame asymetrická vojna, už pred 3000 rokmi hovoril, že je veľmi dôležité aby vodca poznal kedy a ako bojovať. Jeho názory môžeme zhrnúť asi

³ Krátky slovník slovenského jazyka 4. 4. doplnené a upravené vydanie. Redigovali: J. Kačala – M. Pisárčiková – M. Považaj. Bratislava: Veda 2003.

takto: „Keď sa nepriateľ približuje, my ustupujeme. Keď sa nepriateľ zastaví, my ho obťažujeme. Keď sa nepriateľ snaží unikáť z bojiska, my útočíme. Keď nepriateľ ustupuje, my ho prenasledujeme“. Po viac ako 3000 rokoch k tomu Col. Vincent J. Goulding, JR. (predstaviteľ Námorných síl vo Vojnovej škole Armády Spojených štátov) dodáva „vojna by mala favorizovať stranu s mohutnejšími prápormi, ale tá vždy favorizuje inteligentnejších“⁴

Obrázok 2 Symetria a asymetria z pohľadu použitých prostriedkov v oblasti vojenskej terminológie

Technologická úroveň vyspelých štátov vo vedeckej a vojenskej oblasti je vysoko nad úrovňou štátov tretieho sveta. Na druhej strane sú rozvojové štáty schopné pri použití lacných a na trhu dostupných prostriedkov útočiť na citlivé a zraniteľné miesta technologicky vyspelejšieho protivníka. Ako príklad možno uviesť tzv. "informačnú" vojnu, pri ktorej je možné s relatívne nízkymi nákladmi paralyzovať spojenie, dopravu, energetické systémy, bankovníctvo, priemysel i obranné prostriedky a to i technologicky vyspelejšej krajiny. Do tejto kategórie patria tiež všetky formy terorizmu. To, čo robí asymetrické hrozby jednou z najpálčivejších tém súčasnosti je ich schopnosť zamerať sa „de facto“ na čokoľvek a uskutočniť to kdekoľvek a kedykoľvek (Terminologický slovník).

Asymetrický boj vychádza zo stretu medzi sebou neporovnateľnými či nerovnými silami. Pre potreby činnosti aktívnych síl v misiách svetového spoločenstva, regionálnych organizácií i mimovládnych organizácií, pri plnení ich úloh však nejde len o teroristické útoky, ale i o celý rad iných hrozieb, ktorým sú aktívne sily v misii vystavené a musia im čeliť (eliminovať ich).

Cieľom asymetrického boja je narušiť morálku aktívnych síl a jednotiek v misiách zavraždovaním, vraždami a rôznymi teroristickými útokmi na miestne obyvateľstvo i príslušníkov misie tak, aby sa vzdali svojej ďalšej činnosti a ukončili plnenie misie. Základ asymetrických aktivít je treba vidieť aj v rozdielnosti záujmov. Slabší protivník považuje svoje záujmy za životne dôležité, pričom silnejší aktér často za nepodstatné a to vedie slabšieho protivníka k tomu, aby vo svojej činnosti využil asymetrické metódy

⁴ VINCENT J., GOULDING JR., Back to the Future with Asymmetric Warfare. From *Parameters*, Winter 2000-01, s. 21-30.

a postupy. Protivník sa pri ich uskutočňovaní bude snažiť obísť alebo **podlomiť akcieschopnosť aktívnych jednotiek využívaním ich slabých stránok** a použije na to metódy, ktoré sa značne líšia od spôsobov, akými aktívne sily a jednotky uskutočňujú svoje operácie (bojové i nebojové). Asymetrický boj stiera rozdiely medzi úrovňou vykonanej akcie a úrovňou, kde sa prejavujú jej dôsledky. Znamená to, že akcia slabšieho protivníka na taktickej úrovni má dopad na strategickú úroveň, t. j. plnenie hlavných úloh misie. Za typický príklad uvedeného tvrdenia je možné považovať teroristické útoky na WTC v New Yorku a na Pentagón vo Washingtone z 11. septembra 2001, pri ktorých spôsobené ekonomické škody, ale predovšetkým psychologický účinok a ich následky, boli absolútne neporovnateľné s vynaloženými silami a prostriedkami. Tieto teroristické útoky jednoznačne poukázali na skutočnosť, že môžu byť vykonané kedykoľvek, kdekoľvek a s rozsiahlymi dôsledkami a obeťami na životoch nevinných ľudí.

Cieľom NATO je zaistiť bezpečnosť a slobodu občanov členských krajín, ktoré Aliancia garantuje politickými, ale predovšetkým vojenskými prostriedkami. V roku 2010 bola v rámci Aliancie na Lisabonskom samite prijatá nová „Strategická koncepcia obrany a bezpečnosti členov Organizácie severoatlantickej zmluvy“, ktorá reagovala na nové bezpečnostné výzvy v regióne i vo svete. Strategická koncepcia preto zameriava nasledovnú fázu evolúcie NATO tak, aby bolo v meniacom sa svete naďalej efektívne, pripravené pôsobiť proti novým hrozbám, s novými spôsobilosťami a s novými partnermi. Bezpečnostné hrozby formujú bezpečnostné prostredie Aliancie a budú mať potenciál významne ovplyvňovať plánovanie a uskutočňovanie operácií NATO v rámci článku 5 Washingtonskej zmluvy (ďalej len „WZ“) ale i mimo článku 5 WZ (operácie na podporu mieru) a to v rámci jednej zo základných úloh Aliancie – krízového manažmentu. Hlavný dôraz je kladený na také asymetrické hrozby globálneho charakteru akými sú terorizmus a kybernetické útoky.

Významné miesto pre zaistenie bezpečnosti a mieru v európskom priestore má Európska únia (ďalej len „EÚ“). Ratifikáciou Maastrichtskej zmluvy členskými krajinami v roku 1993 bola odštartovaná Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika. EÚ tým dala jasne najavo, že chce byť významným aktérom v Európe i vo svete nie len na poli hospodárskom, ale i v oblasti zaistenia bezpečnosti a mieru v rámci Únie i mimo jej hranice. Následná ratifikácia Lisabonskej zmluvy v roku 2009 túto ambíciu EÚ potvrdzuje a pre realizáciu svojej spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky vytvára ďalšie inštitucionálne rámce.

Asymetria v operáciách pre obe organizácie poukazuje na potreby budovať pre vedenie operácií v asymetrickom prostredí odpovedajúce vojenské i civilné spôsobilosti, t. j. adekvátne reagovať na zmenu prostredia v mierových operáciách. Tento zámer deklarujú i slová bývalého ministra obrany USA R. **GATESA**, ktorý koniec studenej vojny a útoky z 11. septembra, označil za začiatok novej éry v medzinárodných vzťahoch - éry, ktorých problémy môžu byť bezprecedentné čo do zložitosti a rozsahu. Možno očakávať, že asymetrická vojna bude základom súčasného bojiska na nejakú dobu. Konflikty budú mať zásadne politický charakter, a vyžadujú použitie všetkých prvkov národnej moci. Úspech bude skôr otázkou presadenia vôle niekoho pri použití viac možností správania sa - priateľov, protivníkov,... a čo je najdôležitejšie, medzi tým všetkým sú iní ľudia⁵.

Pán John T. **PLANT**, Jr. (2008, s.5) uvádza, že termín asymetrická vojna bol v USA rozšírený po útokoch na Pentagon a World Trade Center. Hoci je tento termín stále

⁵ GATES R., *Landon Lecture* [online]. Remarks Delivered at Kansas State University, Manhattan, Kansas, Nov. 26, 2007 [cit. 2008-03-07]. Available on www: <<http://www.defenselink.mil/speeches/speech.aspx?speechid=1199>>

používaný niektorými staršími členmi americkej administratívy, uniformované zložky americkej armády z väčšej časti tuto formuláciu odmietli ako doktrinálnu frázu. Tvrdia, že vojna vždy bola, je a bude z princípu asymetrická; vedenie vojny je teda popisované pomocou schémy veľkých bojových operácií, stabilizačných a podporných operácií a nepravidelného bojovania. Pretože sa tieto oblasti prekrývajú a zahŕňujú takmer všetky vojenské operácie, nie je požitie ďalšej témy považované za zmysluplné⁶.

Ak sa bližšie pozrieme na problematiku, akým hrozbám museli čeliť a stále čelia príslušníci OS v mierových operáciách (operáciách na podporu mieru) v Iraku a Afganistane aj keď obidve operácie boli odlišné, predsa len tieto krajiny majú v tejto oblasti určité špecifiká, za najväčšie hrozby z pohľadu aliančných mierových síl v Iraku a Afganistane je možné považovať⁷:

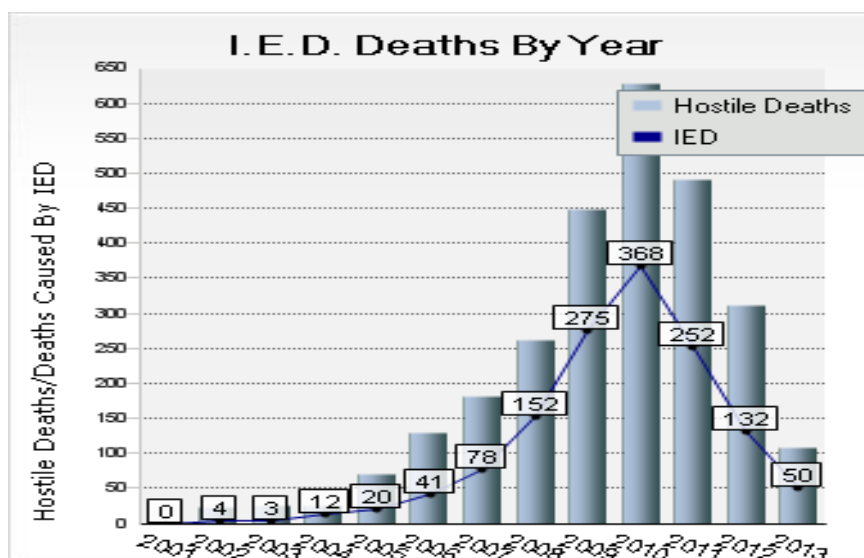
- mímometné a raketové útoky na tábor a na miesta sústredenia vojsk, alebo „statické“ plnenie úloh (napr. odmínovacie práce mimo priestor tábora, kontrolné stanovišťa, hliadkovanie, útoky na konvoje a presuny vozidiel, zastávok s technikou a pod.);
- streľba z ručných zbraní a výbuchy v okolí tábora vo večerných a nočných hodinách;
- útok ľahkými zbraňami a ostreľovačmi počas zástaviek (opravy vozidiel počas presunu, opravy defektov a pri autonehodách);
- útok ostreľovačov počas činností v zastavaných priestoroch – pri budovaní mostov, kontrolných stanovišť, priechodov, kontrolných a prepúšťacích priestorov;
- používanie nástražných výbušných zariadení (IED – *Improvise Explosive Device*), explóziou formovaný priebojný projektíl (EFP – *Explosively Formed Projectiles*);
- teroristické samovražedné útoky vozidiel s naloženými výbušninami (VBIED – *Vehicle-Borne IED, SVBIED – Suicide Vehicle-Borne IED*);
- možné použitie zbraní a výbušnín rôzneho druhu pri kontaktoch koalíčných vojakov s miestnym obyvateľstvom a pri pohybe miestneho obyvateľstva v blízkosti techniky a pri zastávkach;
- útoky spojené so SAF (streľba /útok/ s použitím ručných zbraní) útokmi vykonanými ako pasca;
- hrozba použitia chemických zbraní zo strany protialiančných skupín;
- možné zajatie aliančných vojakov teroristickými skupinami a rôznymi radikálnymi skupinami operujúcimi v priestore pôsobenia (únos, zajatie);
- únosy cudzincov – boli motivované výkupným, ktoré žiadali od rodín zo zahraničia. Druhou príčinou únosov boli požiadavky únoscov na vlády krajín z ktorých unesení pochádzali, aby ich ozbrojené sily opustili krajinu, v ktorej operovali;
- pomsta teroristov a ostatných radikálnych skupín (bývalí príslušníci špeciálnych jednotiek, polícia, armády, islamskí extrémisti) civilnému obyvateľstvu za spoluprácu s Aliančnými silami, útoky proti formujúcej sa národnej polícii alebo národným armádnym jednotkám, vrátane regrútov prejavujúcim záujem o toto povolanie;
- zvýšený pohyb ľudí so zbraňami v celom operačnom priestore.

⁶ PLANT J. T., *Asymmetric Warfare: Slogan or reality?* Defence and Strategy. Ročník 2008, 1/2008. Dostupné na www.defenceandstrategy.eu

⁷ JURČÁK V. a kol., *Analýza bezpečnostného prostredia, rizík a možnosti eliminácie hrozieb: Analýza bezpečnostného prostredia a bezpečnostných hrozieb v priestore nasadenia ozbrojených síl v rámci operácií MKM. Záverečná správa vedeckého projektu AGMO 8. AOS, 2010. 60 s.*

Uvedené hrozby museli byť charakterizované kedy boli uskutočnené, za akých podmienok, proti ktorým jednotkám, s akou silou, početnosťou, akými prostriedkami, zbraňami, čo predchádzalo ich zahájeniu a s akými následkami na vlastných jednotkách prípadne infraštruktúre. Výnimočne je potrebné zaoberať sa hrozbou použitia nástražných výbušných systémov (*Improvised Explosive Device* - IED), pretože patria medzi najväčšie hrozby a najúčinnnejšie prostriedky v boji proti medzinárodným silám. Je možné to dokladovať na zverejnených štatistikách (graf 1).

Skúsenosti z doterajších bojov v Iraku a Afganistane ukazujú, že pri použití IED došlo k najväčším stratám na životoch vojakov medzinárodných síl. V Iraku a Afganistane od marca 2003 do začiatku augusta 2007 bolo 3037 mŕtvych, z toho bolo až 1496 vojakov usmrtených následkom použitia IED, čo predstavuje 49,5 % všetkých zabitých vojakov medzinárodných síl. Od januára 2005 do augusta 2007 percento zabitých následkom použitia IED vzrástlo na 65 %. IED predstavujú typ hrozieb, ktoré sú enormne nebezpečné a majú nepredvídateľný dosah tým, že sa objavujú v rôznych podobách, formách a rôznej ničivej sile. Na ich zostavenie sa využíva spravidla nevybuchnutá vojenská munícia, delostrelecké granáty, plynové fľaše, cisterny, a podobne. Je preto logické, že pre zaistenie väčšej bezpečnosti vojakov mierových síl v operáciách bolo potrebné prijať účinné taktické i technické opatrenia.

Graf 1 Počty vojakov medzinárodných síl usmrtených následkom použitia IED v rokoch 2001 až 2013.

Zdroj: www.icasualties.org

Jedným z technických opatrení je i projekt Európskej obrannej agentúry (European Defence Agency – EDA) SIMS (Smart Information for Mission Success).

2 Cieľ projektu SIMS

Projekt SIMS (*Smart Information for Mission Success*) je projektom Európskej obrannej agentúry, ktorý rieši konzorcium akciových spoločností, súkromných spoločností, malých a stredných podnikov a akademických inštitúcií.

Konzorcium tvoria:

- Thales Raytheon Systems – SAS (TRS-SAS) francúzska spoločnosť – vedúci projektu, manažuje celý projekt;
- Thales Research & Technology (TRT), sieť výskumných laboratórií spoločnosti Thales, koordinuje tento druh aktivít na globálnej úrovni;
- PY Automation je malý-stredný podnik (*Small-Medium Enterprises* SME), ktorého hlavnými aktivitami sú:
 - výskum & vývoj: servisné služby prednostne pre francúzske Ministerstvo obrany a pre významné firmy, simulácie a vývoj prototypov, software a hardware,
 - produkty podniku: dizajn, vývoj a komercializácia produktov v oblasti systémového inžinierstva a bezpečnosti, zahrňujúce podporné rozhodovacie nástroje a znalostné databázy;
- Toegepast Natuur-wetenschappelijk Onderzoek (TNO), holandská firma, zaoberá sa podporou konzorcia vedeckými a operačnými znalosťami v oblasti plánovania misie, prípravy misie cestou distribuovanej simulácie (*Mission Training through Distributed Simulation* MTDS), operačnou analýzou, šírením sofistikovanej informácie a konceptom vývoja a experimentácie;
- Thales Nederland B.V. (TNL) predstavuje skupinu spoločnosti Thales, spoločnosť globálnych informačných systémov zabezpečujúcich letectvo a kozmonautiku, obranu a bezpečnosť na celom svete;
- ITTI Ltd. je poľská súkromná spoločnosť, zameraná na konzultácie a aplikovaný výskum v oblasti informačných technológií a telekomunikácií;
- Akadémia národnej obrany vo Varšave, Poľsko;
- Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, Slovenská republika. Hlavnou úlohou v projekte je participácia pri tvorbe požiadaviek užívateľov z hľadiska dizajnu systému, charakteristike asymetrických hrozieb ako zdroja pre naplnenie znalostnej databázy. Zdrojom pre plnenie tejto úlohy sú skúsenosti OS SR z lokálnych konfliktov, predovšetkým pri zisťovaní (charakteristických príznakov) a likvidácii nástražných výbušných systémov a hliadkovania vrtulníkov. Akadémia vypracovala prípadovú štúdiu pre objasnenia a miesta hodnotenia situácie v rámci dizajnu systému a špeciálnych metód hodnotenia rizík. Participuje v úlohe základných nástrojov plánovania misií, v oblasti hodnotenia situácie, dizajnu systému a využitia metód rizikovej analýzy. Akadémia bude taktiež pracovať v oblasti overovania nástrojov inovatívneho plánovania a tréningu (výcviku) príslušníkov misií a v efektívnom experimentovaní, čoho výsledkom bude definícia konečných záverov a odporúčaní pre skvalitnenie systému.

Cieľom činnosti konzorcia bolo vypracovať vedecký protokol sofistikovaných informácií pre úspech operácie (SIMS), plánovacích nástrojov pre misiu ako aj pomôcku pre ochranu aktívnych síl v misii v asymetrickom priestore, uskutočňované v urbanizovanom i neurbanizovanom prostredí. Taktiež na základe tejto štúdie boli spracované smernice pre plánovanie, prípravu a výcvik aktívnych jednotiek operácie a odporúčania pre perspektívne vybavenie jednotiek počas tréningu. Hlavným zámerom štúdie bolo pripraviť koncept, metódy a nástroje pre plánovanie misií s dôrazom na ľudský faktor. Špeciálne zameranie je na prepojenie informačného cyklu medzi operačným a taktickým stupňom plánovania (statický) a výkonného stupňa priamo v operácii (dynamický). Uvedené je možné dosiahnuť vybudovaním navrhovaného konceptu SIMS (obr. 3) s kombináciou existujúcich ako aj nových technológií a

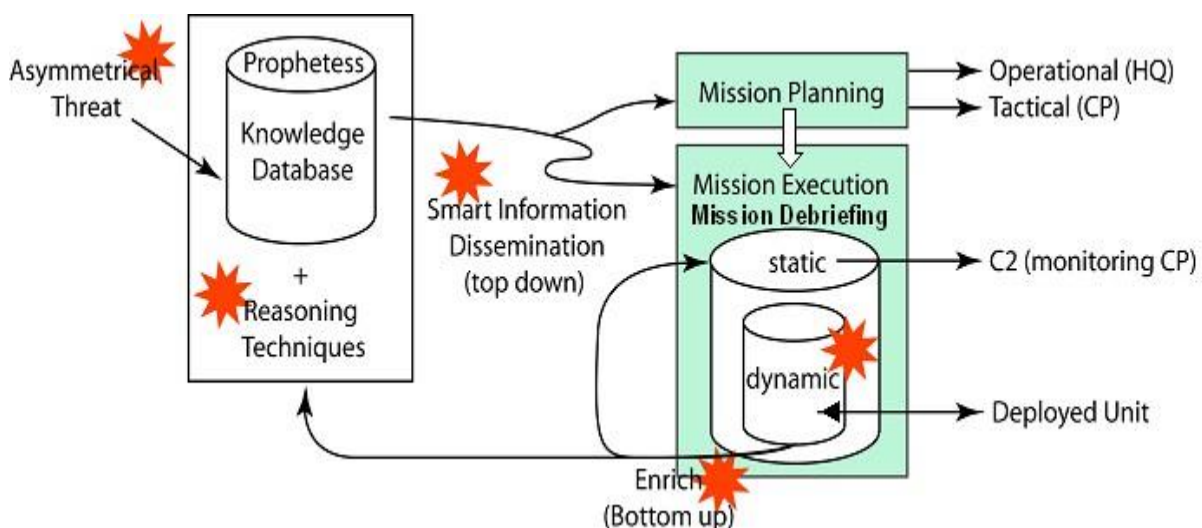
výskumom nových konceptov v piatich inovačných oblastiach (Proposal Description ... 2009).

Inovácie sú vykonávané v týchto oblastiach:

- optimalizácia použitia všetkých dostupných informácií o oblastiach misie a možných asymetrických hrozbách (uviedenie si činiteľov charakteristických pre príslušné asymetrické hrozby v potenciálnej oblasti uskutočnenia operácie, spôsoby jej uskutočnenia, priebehu a dôsledkov na vlastné aktívne sily);
- využívanie argumentačných techník na základe predchádzajúcich skúseností z vykonaných operácií, predovšetkým použitím rizikovej analýzy (lesson learned);
- šírenie sofistikovaných informácií potrebných v rámci rozhodovacieho procesu na operačnom alebo taktickom stupni pre plánovanie operácie, výcvik aktívnych síl operácie a praktického plnenia úloh operácie s dôrazom na ochranu síl (informácia o hrozbe útoku proti aktívnym silám operácie). V súčasnosti pre úspešné plnenie úloh a ochranu jednotiek v priestore nasadenia sú potrebné rýchle, presné, aktuálne informácie s otvorenou C2 architektúrou, využívajúcou sieťové technológie (*Network – Enabled Capability Technology*), ktoré poskytujú širokú dostupnosť sofistikovaných informácií;
- integrácia informačného cyklu z aktuálneho plánovania operácie na operačnom a taktickom stupni;
- obohacovanie informácií vyplývajúcich z dynamiky plnenia úloh aktívnych síl operácie (hlásenia aktívnych síl o priebehu plnenia úloh).

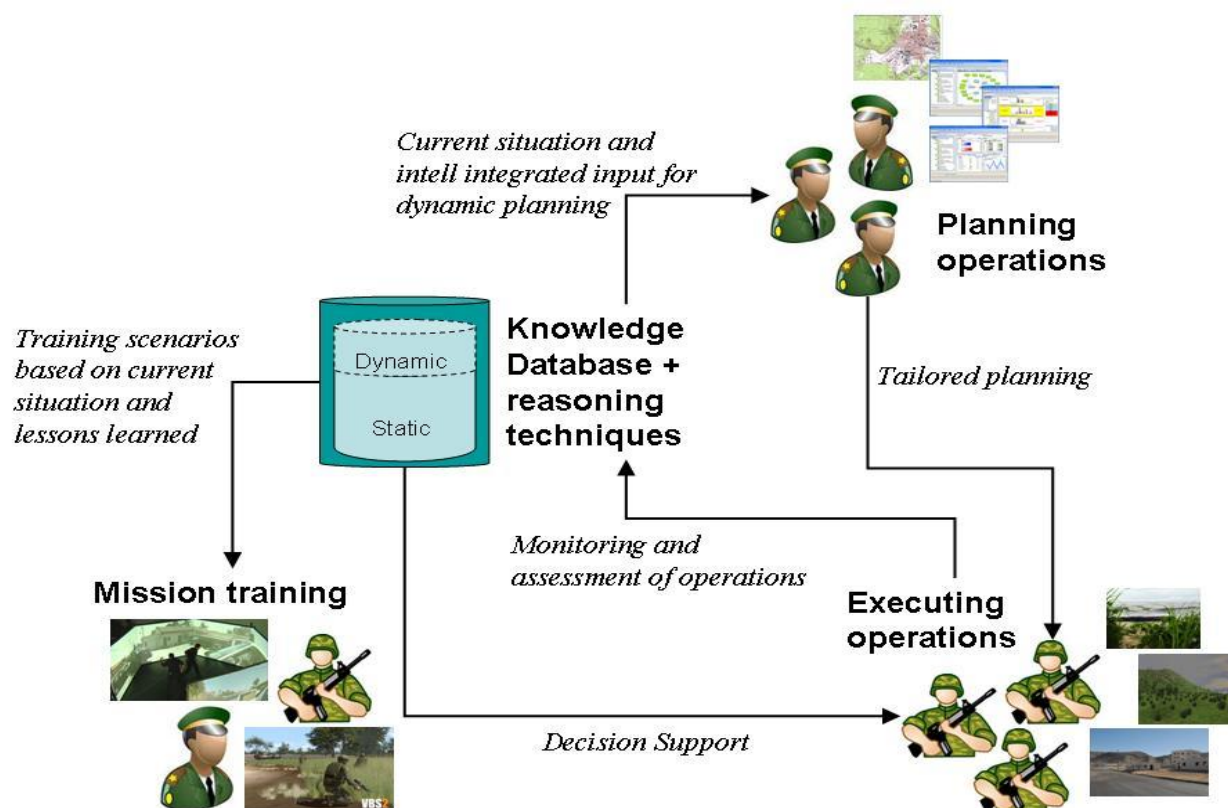
Pre úspešnú implementáciu konceptu SIMS bolo potrebné sledovať nasledovné elementy:

- aký druh informácii je potrebný pre pochopenie situácie;
- ako budú informácie spracované a spoločne poskytnuté pre efektívnu a kolektívnu prácu;
- ako by mali byť informácie zobrazené, aby účinne poskytovali podporu pre rozhodovanie na operačnom, taktickom stupni a jednotky pri plnení úlohy;
- ako by mali byť vojenský operátori školení a pripravení na asymetrický boj.

Obrázok 3 Koncept SIMS založený na piatich inovačných oblastiach

Zdroj: Joint Investment Programme on Force Protection. A-0676-RT-GC JIP-FP Call 4 Annex B – Proposal Description

Obrázok 4 Praktické využitie projektu SIMS

Zdroj: Joint Investment Programme on Force Protection. A-0676-RT-GC JIP-FP Call 4 Annex B – Proposal Description

Pre dosiahnutie cieľov projektu SIMS bolo potrebné v prvom rade preskúmať už existujúce postupy pre identifikovanie a analýzu asymetrických hrozieb, zistiť možnosti výzbroje a výstroje, ktoré zabezpečujú ochranu jednotiek pri pôsobení asymetrických hrozieb a analyzovať metódy, nástroje a technológie používané pri príprave na operáciu a jej reálne uskutočnenie.

Praktické využitie projektu SIMS (obr. 4) je možné v oblasti plánovania operácie, praktického výcviku i vykonávania operácie v konkrétnom priestore operácie. Využívanie znalostnej databázy je teda možné vo všetkých uvedených činnostiach.

Záver

Rozhodovanie v operáciách predstavuje riešenie problémov pri plnení úloh, jeho funkciou je nájsť možné varianty riešenia problému a vybrať z možných variantov variant optimálny. Pre riešenie problémov a posudzovanie vhodnosti jednotlivých variantov už nestačia iba predchádzajúce skúsenosti. Súčasný, rýchlo sa meniaci svet, rozvoj nových technológií, rozvoj informačných technológií, ako i vážnosť a možné dôsledky nášho rozhodnutia v uvedenej oblasti nás nútia nespoľiehať sa len na intuíciu. Intuícia je významne ovplyvnená vonkajšími a vnútornými informáciami, ktoré skresľujú naše vnímanie reálneho sveta, a teda aj rozhodovanie. Eliminovať subjektívne faktory pri riešení bezpečnostných problémov predpokladá využívať metódy rozhodovania, či už empirické, exaktné alebo heuristické.

Asymetrické hrozby sa prejavujú v zložitom bezpečnostnom prostredí a za podmienok, ktoré majú často náhodný charakter. Vzhľadom k uvedenému môže rozhodovanie, z hľadiska informovanosti príslušného subjektu rozhodovania, prebiehať v podmienkach istoty, rizika alebo neistoty. Pre uvedenú triedu podmienok je preto výhodné použiť v rámci heuristických metód rozhodovania metódu rozhodovacej analýzy, ktorá je vysoko prepracovanou praktickou metódou rozhodovania a tvorí aj základ pre riešenie projektu SIMS, prakticky realizovaným znalostným systémom (AGMO 8, 2010).

Znalostný systém umožňuje poskytovať požadovanú informáciu cielene, selektívne a v primeranom rozsahu a navyše umožňuje kodifikovať znalosti, ktoré sa môžu stať nedostupnými (napr. odchodom skúseného pracovníka). Aktualizácia znalostí v rámci znalostného systému pohotovo zabezpečuje i rýchlu distribúciu poznatkov. Takto podporované rozhodnutie bude zaručovať kvalitu, kompetentnosť, dostatočnosť, odôvodnenie, t. j. dospejeme k takému výsledku, ktorý predstavuje kvalitné a efektívne splnenie požadovaného cieľa.

Literatúra

1. FROSCHE S., *The Validity of Balance between Technology, Soldier Training, and Sustained Small-Unit Leadership in the Improvised Explosive Device-Defeat (IED-D) Fight*. Tactics, Techniques and Procedures. Bulletin I No.09-17 FY09, 2009.
2. JURČÁK V. a kol., *Analýza bezpečnostného prostredia a bezpečnostných hrozieb v priestore nasadenia ozbrojených síl v rámci operácií MKM*. Záverečná správa o riešení vedeckého projektu AGMO 8 „Analýza bezpečnostného prostredia, rizík a možnosti eliminácie hrozieb“. AOS Liptovský Mikuláš 2010. 60s.
3. JURČÁK V. a kol., *Znalostná databáza o asymetrických hrozbách*. (Asymmetric Threat Knowledge Database). Projekt EDA: A-0934-RT-GC Smart Information for Mission Success (Sofistikované informácie pre úspech misie) WP 2.4. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš, 2011.
4. JURČÁK V., LABUZÍK M., ŠIMČEKOVÁ A., *Afganistan – ako ďalej?* In.: zborník príspevkov z 11. medzinárodnej vedeckej konferencie Medzinárodné vzťahy 2010. Smolenice 02.-03.12.2010. Vydavateľstvo EKONÓM 2011. ISBN: 978-80-225-3172-6. str. 348-358.
5. LABUZÍK M., ŠIMČEKOVÁ A., *Medzinárodné spoločenstvo a Afganistan*. In: Bezpečnostné fórum 2011 : zborník príspevkov zo IV. medzinárodnej vedeckej konferencie v Banskej Bystrici 10. februára 2011 / Oskar Krejčí, Ján Koper. - Banská Bystrica : Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela, 2011. - ISBN 978-80-557-0136-3. - S. 381-391.
6. KUBEŠA M., KRČMÁŘ M.; PIKNER I. *Nová posláni NATO vyžadují nové schopnosti*. *Vojenské rozhledy (Czech Military Review)*, 2011, sv. 20(52), č. 1/2011, s. 3-8. ISSN 1210-3292.
7. SPILÝ P. a kol., *Prípadová štúdia (WP 2.3 Study Case)*. Projekt EDA: A-0934-RT-GC Smart Information for Mission Success (Sofistikované informácie pre úspech misie) WP 2.3. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš, 2010.
8. Joint Investment Programme on Force Protection, A-0676-RT-GC JIP-FP Call 4 Annex B – Proposal Description. Rokovanie konzorcia, Paríž 2009.

9. SIMS – Smart Information for Mission Success. D2.1 User needs Report. European Defence Agency. Ref: TRS/DT/10-03611, Brusel, 2008.
10. *Co je to asymetrické ohrožení?* Dostupné na internete:
http://www.army.cz/avis/vojenske_rozhledy/2001_4/152.htm
11. *Terminologický slovník zpravodajství.* Dostupné na internete:
<http://www.vzcr.cz/slovník/zpravterm.aspx>